

A közös károkozás ténye akkor is megállapítható, ha a károkozók eltérő tevékenységei egymást követik, azonban szervesen közrehatottak az eredmény létrehozásában.

Alkalmazott jogszabályok Ptk. 344. § (1)

Győri Ítéltábla Pf.V.20.255/2010/4. szám

Az elsőfokú bíróság egyetemlegesen kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 6 millió Ft tőkét, és ennek 2009. május 15. napjától a kifizetésig terjedő időre esedékes 25,5% kamatát.

A megyei bíróság ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a Veszprém Megyei Bíróság előtt folyamatban volt büntetőeljárás adataiból kétséget kizáróan megállapítható volt az alperesek jogellenes magatartása és az, hogy ezzel a magatartással okozati összefüggésben keletkezett a felperes kára.

Az alperesek büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős ítéletével állapította meg, így megállapításra került a társtetteskénti, a bűnsegédkénti, a felbújtókénti, valamint az orgazdakénti elkövetés, ami a jogellenes magatartásukat kétséget kizáróan alátámasztja. Az alperesi magatartások láncolata eredményezte azt, hogy valótlán szerződések, okiratok készültek, mellyel valamennyi alperes tisztában volt, a felperesi hitel folyósítására pedig ezen okiratok alapján került sor.

Felperes megfelelő módon igazolta az őt ért kár összegét, míg annak bizonyítása, hogy az alperesek a felperes által megjelölt összegnél többet fizettek meg, az alpereseket terhelte, melynek azonban nem tettek eleget.

Nem fogadta el a megyei bíróság azon alperesi hivatkozást, mely szerint a felperesi alkalmazott magatartása is közrehatott a kár bekövetkeztében tekintettel arra, hogy a büntetőeljárás adatai, valamint a lefolytatott bizonyítási eljárás során sem volt megállapítható, hogy a felperes a hitelkérelem elbírálása során szabálytalanul, jogellenesen járt volna el. Nem fogadta el továbbá a megyei bíróság azon alperesi védekezést sem, hogy a felperes késedelmesen intézkedett a kár enyhítése érdekében, mivel felperes a szükséges intézkedéseket haladéktalanul megtette.

Rögzítette az elsőfokú bíróság azt is, hogy az alperesek közrehatásának elbírálása egy esetleges új eljárás tárgyát képezheti, az a jelen eljárás keretei között nem bírálható el.

Az elsőfokú ítélet ellen a IV. r. alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben vagylagosan annak megváltoztatását, vagy kártérítési kötelezettsége alóli mentesítést, illetőleg a kártérítés összegének jelentős mértékben való mérséklését kérte.

Előadta, hogy őt a Veszprém Megyei Bíróság orgazdaság büntetében mondta ki bűnösnek, az orgazdaságnak azonban nem tényállási eleme a károkozás, így nem okozhatott kárt a felperesnek.

Hivatkozott arra, hogy az orgazdaság utócselekmény, így a közreműködése nem indíthatta a többi alperest a cselekmények elkövetésére. Álláspontja szerint cselekménye, mint utócselekmény jól elkülöníthető az alperesek által elkövetett többi cselekménytől, ezért a kártérítés mértéke is legfeljebb ehhez a cselekményhez igazodhat. Álláspontjának alátámasztására a BH2004.145. számú eseti döntést jelölte meg. Sérelmezte, hogy az első fokú ítélet nem tett különbséget az alperesek magatartásának foka között.

Mindezekon túlmenően hivatkozott arra is, hogy a felperes – annak ellenére, hogy az események láncolatában részt vettek – az elsőfokú eljárásban nem vont perbe a büntetőeljárás valamennyi vádlottját, így rájuk az elsőfokú ítélet perben nem állásuk miatt nem terjed ki, ezért a megyei bíróság által hozott ítélet nem jogszerű.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, valamint a IV. r. alperes perköltségeiben való marasztalását kérte. Kifejtette, hogy az alperesi magatartások együttese okozta a felperes kárát, így azok polgári jogi értelemben egységet alkotnak, ezért a IV. r. alperes által elkövetett cselekmény nem különíthető el a többi alperesi cselekménytől. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy a felperesi hitelszerződés aláírása érdekében IV. r. alperes maga vitte az aláírókat B.-ra, jelen volt akkor, amikor a felperes munkatársa a kölcsönszerződést felolvasta és a kölcsön összegét az adósok részére kifizette, akik a felperestől megkapott összeget annak átvétele után azonnal átadták IV. r. alperesnek. Álláspontja szerint ez egyértelműen igazolja, hogy a károkozásban IV. r. alperes is aktívan, tevőlegesen részt vett.

A IV. r. alperes azon hivatkozására reagálva, mely szerint az orgazdaságnak nem tényállási eleme a károkozás, ezért nem okozhatott kárt a felperesnek, kifejtette, hogy annak eldöntése, hogy a károkozás mely bűncselekménynek tényállási eleme büntetőjogi kérdés, a cselekmény büntetőjogi minősülésének problémája pedig teljes mértékben független a polgári jogi kártérítési felelősségtől.

Az elsőfokú ítélet jogszerűségével kapcsolatban kifejtette, hogy a károkozók egyetemleges helytállási kötelezettsége alapján a felperes jogosult megválasztani, hogy kivel szemben lép fel. Így nem érinti az elsőfokú ítélet jogszerűségét, ha a felperes nem valamennyi bűnösnek kimondott károkozóval szemben érvényesíti követelését.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges és egyben elégséges körben lefolytatta, a bizonyítékok okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésével helyes tényállást állapított meg és abból helytálló jogi következtetést vont le, döntésével, annak indokolásával az ítéltábla teljes körűen egyetért.

A fellebbezésben írtakra tekintettel az ítéltábla az alábbiakra mutat rá:

A Pp. 4. § (2) bekezdése értelmében amennyiben a jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következménye felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

Ezen jogszabályi rendelkezés azt jelenti, hogy az eljáró polgári bíróság nem vitathatja a büntetőeljárásban a vádlott terhére rótt bűncselekményt, s az ezt megalapozó tényeket, e körben a polgári bíróság a büntető bíróság által megállapítottakhoz kötve van, mely abszolút kötöttséget jelent.

Helytálló tehát az elsőfokú bíróság azon megállapítása, mely szerint az alperesek által tanúsított magatartások jogellenességét kétséget kizáróan alátámasztja az a tény, hogy az alperesek büntetőjogi felelősségét a büntetőügyekben eljáró bíróság jogerős ítéletben megállapította.

Nem alapos a IV. r. alperes azon hivatkozása, mely szerint az általa elkövetett cselekmény utócselekményként elkülöníthető a többi alperesi cselekménytől, így felelőssége is mindössze ezen elkülönített cselekményre nézve állapítható meg.

A büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ítéletében rögzítette, hogy IV. r. alperes a bűncselekmény elkövetéséről annak megtörténtéig nem szerzett tudomást, arról előzetesen a többi elkövetővel nem állapodott meg. Kifejtette a bíróság azt is, hogy amikor IV. r. alperes a hitel felvételét követően a B.-ről hazafelé tartó úton a gépkocsiban tudomást szerzett arról, hogy a felvett összeghez a felperes megtévesztésével jutottak hozzá, majd ennek ellenére a bűncselekményből származó pénzt átvette, az orgazdaság büntettét követte el.

IV. r. alperes tévesen értelmezte az általa becsatolt BH.2004.145. számú eseti döntést, mely egyértelműen kimondja, hogy a közös károkozás ténye akkor is megállapítható, ha a károkozók eltérő tevékenységei egymást követik, azonban szervesen közrehatottak az eredmény létrehozásában. A hivatkozott eseti döntés külön kiemeli, hogy az a körülmény, hogy az orgazda cselekménye időben később kapcsolódik a károkozás láncolatába, nem zárja ki őt a kárért felelős személyek köréből, mivel a károkozás a bekövetkezett kárhoz kapcsolódó, azzal okozati összefüggésben levő magatartással fejeződik be.

A károsodáshoz vezető folyamat jogi szempontból egységes, egymást követő cselekményekből állt, az alperesek magatartása egymást követően zajlott. A kártérítési jogban a közös károkozók a károsulttal szemben egyetemlegesen felelnek, attól függetlenül, hogy egymás közötti, belső viszonyukban hogyan alakult a felróhatóság aránya /Ptk. 344. §. (1) bekezdés/.

A károkozók egymás közötti belső viszonyában a kár egyenlő arányban oszlik meg, illetőleg a felróhatóságuk arányában, egyenlő arányban akkor oszlik meg, ha a magatartásuk felróhatóságának aránya nem állapítható meg. (BDT.2003.820.)

A felperes irányában tehát a külső viszonyban a károkozók felelősségének megállapítása szempontjából közömbös, hogy az egyes alperesek magatartásának felróhatósága hogyan alakult, hiszen e külső viszonyban egyetemlegesen felelnek.

A Ptk. 344. § (1) bekezdés szerinti fő szabály alól azonban kivételeket tartalmaz a (3) bekezdés, amely szerint a bíróság mellőzheti az egyetemleges felelősség megállapítását és a károkozókat közrehatásuk arányában is marasztalhatja, ha ez a kár megtérítését nem fenyegeti, és tetemesen nem is hátráltatja, illetve ha a károsult maga is közrehatott a kár bekövetkezésében, vagy igényét menthető ok nélkül késedelmesen érvényesíti. A bíróság azonban a fenti feltételek fennállása esetén sem köteles mellőzni az egyetemlegességet, csupán élhet ezzel a lehetőséggel, ha indokoltnak tartja.

Az ítélet tábla álláspontja szerint perbeli esetben a fenti kivételek felperesi közrehatás hiányában nem állnak fenn, a felróhatóság vizsgálata az eljárás elhúzódását jelentené, mellyel nagyobb hátrány érné a felperest, mint az alperes felróhatóság vizsgálatához fűződő érdeke.

Helytállóan állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy az alperesek felróhatóságának vizsgálata nem képezi jelen eljárás tárgyát.

Alapítván a IV. r. alperes azon hivatkozása, mely szerint az elsőfokú ítélet nem jogszerű tekintettel arra, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban nem vonta perbe valamennyi, a büntetőeljárásban vádlottként résztvevő személyt.

Az ítélet tábla tényként állapította meg, hogy az együttes károkozás miatt fennálló egyetemleges felelősségre tekintettel a felperes a kártérítés iránti igényét a Ptk. 337. § és 338. § alapján bármelyik alperessel szemben előterjeszheti.

Az alperesek perbeli esetben nem minősülnek a Pp. 51. § a.) pontja szerinti kényszerű (egységes) pertársaságnak figyelemmel arra, hogy az egyetemleges felelősségre tekintettel nem szükséges valamennyi károkozó személy perben állása, a per tárgya anélkül is eldönthető.

Mindezekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.